

temi en gvišen Grogec je pa rekel: ti patenti, ki jih nista svetli cesar Ferdinand in cesar Franc Jožef vunkej dala, zavoljo nehanja gosposkih davkov in desetín, smo mi kmetje terdne vere, de nam bojo svitli cesar brez vse odkupe doli pustili, kér smo že mi kmetje našim gosposkam za odkupo kavfert plačali, tedej dveh odkup pa gosposke nemorejo od nas terjati. Vés ti, Jurček, jez sim stariši kakor ti, kér ti mene za strica imaš, tako ubogaj ti mene, nikar se midva med kmete zavoljo odkupe ne mešajva. Zakaj jez slišim, de kmet neče več od nobene odkupe slišati, in jez sim sam tudi v cviblu, de bi se mogel kmet zanaprej pod to staro kopito djati, s to zavezo, de bi grajšinam zató odkupo dal, de bi s kmetovim denarjem svoje dolge plačale. Zdrav bodi, moj Jurček, jez pa ostanem

tvoj stric A. P.“

V Krajni 26. maliga serpana 1849.

Drugo pismo se takóle glasi tudi od besede do besede, kakor ga je vredništvo prejelo:

„Ljubi gospodje! ne mislite, de bi kmetje takó neumni bili, temu vašimu Jurčetovimu pismu kaj verjeti; letó nam pa še mar ni bilo, de bi mi zató „Novice“ opustili, kér zavoljo odškodovanja tlake in desetíne govorijo; mi bomo zavoljo tega vseglh „Novice“ jemali, sej pravite, de so „Novice“ resnične in pravične, zakaj pa vi v „Novicah“ lažete? Gospodje! sej je lani govorjeno bilo v „Novicah“, de je desetína in tlaka preč, sedaj pa spet mertviga iz groba vlečete. Če so „Novice“ resnične in pravične, zakaj pa zdej drugači govorite, kakor je bilo lani govorjeno v „Novicah“ in v cesarskih časopisih od cesarja Ferdinanda prišlo, in tudi od cesarja Franca Jožefa vse poterjeno, kar so cesar Ferdinand vùn dali od tlake, desetíne, mertvašine; lansko leto pa od odškodovanja ni nobedin nič govoril. Mi kmetje se pa zmeram tistiga deržimo, kar je lani od cesarja bilo vùn dano; vam pa in vašimu Jurčetu nič ne verjamemo in le pri lanskih postavah ostanemo, kakor so bile od cesarja vùn dane. Sej veste, ljubi moji gospodje! dolgo let ste nas molzli, zdej se pa ne damo nič več; sej veste, de jalova krava hudo bije, če jo kdo molze, ker nič mleka nima. Sej mi tako vemo, de to ni nobeden stricov Jurče; tisti, kteri to v Novice piše, je Juri Neumen, spod Jalove Gore domá, ker misli, de smo kmetje tako neumni, de mu kej tega Jurčetoviga patenta verjamemo. Mi mu tega nič ne verjamemo, mi le lanskimu patentu verjamemo, kakor je bil od cesarja dan; brez noža nas ne boste več dèrli.“ — — (Brez podpisa).

No, ljubi stric, kaj pravite od tacih ljudi, ki takó govore? Ali niso šuntarji in podpihovavci od nog do glave — tode ne taki, de bi se mógli zviti imenovati, ampak strašno neumni so! Če se včasih kakšen človek práv debelo zlaže in mu ljudjé laži berž škazati ne morejo, ga imenujemo saj zvitiga, prekanjeniga lažnjivca; tacimu se dostikrat saj prebrisana glava odrèci ne more, čeravno ima hudobno serce. Če se pa človek takó neumno laže, de se laž z rokó prijati da, mu ljudjé po pravici pravijo, de je nôrc. Taka nôrc sta popolnoma ta dva, ki sta zgorej natisnjena pisma pisala, naj bosta kdor koli sta. Tega pa smo živo prepričani, de je med našimi previdnimi in poštenimi kmeti grozno malo tacih, kakor sta ta dva.

Kje stoji zapisano, de so cesar Ferdinand kterikrat tako postavo dali, de bi bila vsa desetína, vsa tlaka i. t. d. brez odškodovanja preč, kakor se vidva lažeta? Kdaj so „Novice“ kaj taciga govorile? Skažíta nam! Tavžent cekinov na en vinar stavimo, če zamore kdo le eno čerko taciga govorjenja škazati. Berita v 36. listu lanjskiga léta „sklep deržavniga zbora na Dunaji“ — in berita potem 37. list, kjer stoji patent, ki so ga cesar Ferdinand po

tem sklepu dali zastran desetíne, tlake in družih gruntnih davkov v 11. razdelkih. Desetína in tlaka in vsi drugi gruntni davki so preč, to je res, in nikjer ne bo več kmet desetíne dajal in tlake delal: to so zapovedali milostljivi Cesar v 1. 2. in 3. razdelku tega patenta; — pa kakó se ima to zgoditi, to se bere v 5., 6., 7., 8., 9., 10. in 11. razdelku ravno tega patenta; in že 4. razdelk razložno in očitno ukaže: de za nektere téh davkov se bo odškodovanje dalo, za nektere pa ne. To je postava, katero so cesar Ferdinand dali in cesar Franc Jožef v vsim poterdili. Cesar niso nikdar drugač govorili in nobeniga družiga patenta dali, kakor tega, ki je bil v tavžent in tavžent iztisih po vsih cesarskih deželah razglašen.

„Novice“ niso nikdar drugač pisale, kér pišejo le to, kar gotoviga véjo. Novice tudi ne delajo postav, ampak one le oznanujejo, kar jih pride na dan, in če se ktera postava ne da lahko razumeti, si one prizadevajo, jo takó po domače razložiti, de jo vsak lahko zapopade. To je namén „Novic“, in tega poklica se bojo vseskozi zvesto deržale. Resnica in pravica ste njih vodnici, če pravica in resnica tudi včasih ljudém zlo smerdí — To, ljubi stric! sim Vam mogel oznaniti; če bom pa góriimenovanih 1000 cekinov zgubil, Vam bom pa že še oznanil tisti patent ali tisti Novični list, ki me je v zgubo pripravil. Dozdej ga pa še ni na svetu. — Z Bogam.

Vaš resnični Jurče.

Prošnja Ljubljanske mestne srenje
poslana na Njih Veličastvo, presvitl. Cesarja
9. dan tega mesca.

Kakor smo v „Novičarji“ poslednjiga lista oznanili, je poslala zares v četertek mestna srenja prošno pismo do presvitliga Cesarja: 1) de naj §. 1. dane vstave 4. sušca spolniti blagovolijo, po kterim je zedinjenje Krajnske, Koroške, Istrijanske in Goriške dežele v eno kronovíno „Ilirijo“ izgovorjeno, 2) de naj na podlagi enakopravnosti (Gleichberechtigung) enako drugim deželam tudi krajnska dežela svojo apelacijo in vikši prokuracijo v Ljubljano dobí.

Zal nam je, de nam prostor ne pripusti, celo pismo poslovenjeno v „Novicah“ natisniti, kér je za naš list preobširno. Práv lepo je sestavljeno od predsednika mestne srenje, gosp. Guttmana, kakor se za srenjo spodobi, ki je vedno zvesta svojimu Cesarju, zraven pa tudi skerbna za prid svoje domovíne. Odkritoserčno razodene to pismo prvič veselje, ki ga je cela dežela občutila, ko je v cesarskim vstavnim pismu od 4. sušca brala, de Krajnska, Koroška, Goriška in Istrijanska dežela s Terstam vred imajo v eno mogočno kronovíno ilirsko zedinjene biti, — pa to veselje ni dolgo terpélo, kér je kmalo po dani vstavi vidila koroško deželo se ločiti od te zveze. Pa ni dolgo terpélo in še druga žalost ji je bila odločena, ko se je slišalo, de tudi Istrijanska in Goriška dežela boste iz te zveze stopile in Krajnski deželi nima nič družiga ostati, kakor prazno imé slabe kronovínce, ki po tem takim še svojiga deželnega zbora nima imeti, in namesto praviga kronovínskiga glavárja le kresijskiga predsednika. Pa méra žalosti in tuge še ni bila polna s tem: še hujši je krajnsko deželo zabolélo, ko je v novi napravi sodniških gosposk brala, de tudi apelacija in vikši prokuracija ste Ljubljani vzete, in Celjovcu priklopljene. Krajnska dežela, ktera se je skozi in skozi v vsih prekucijah takó zvesta Cesarju skazovala, de je nobena druga dežela v celim cesarstvu v tem ne prekosí, nikakor ne zasluži, de bi zaničevana bila in nazaj pestavljena drugim deželam. Krajnska dežela zató tudi ní presvitl. Cesarja in njegovih ministrov nadleževala s prošnjami, kér je v goto-

vim zaupanji živela, de se ji bo dalo, kar ji po enakopravnosti gré. Zdej pa, ko s žalostjo vidi, de se je motila v svojim zaupanji, zdej se ne more srenja poglavitniga krajnskiga mesta zderžati, odkritoserčno svoje težave milimu Cesarju razodeti, in ga prositi, de naj blagovoljno dodelijo zvesti krajnski deželi, ki je sercé ilirskiga kraljestva po legi in zgodovini, kar imajo tudi druge dežele. Če tega ne dobí, bo velika škoda krajnsko deželo zadéla, in Ljubljana bo, kader bo tudi železnica pred njenimi očmi v Terst ferčala, na strani ležeče, zapušeno mestice ostalo, po katerim terkih in ulicah bo trava rasla. Krajnj in Novomesto bosta v primeri boljši stan doségla, kakor poglavno mesto dežele. Kakor se je od našiga deželnega poglavarja, gosp. grofa Welsersheimba poklicani odbor iz cele dežele gorko potegnil za zedinjenje istrijanske in goriške dežele s krajnsko, z enakimi podporami je tudi v tem pismu mestne srenje podperta prošnja, de naj pravični Cesar obderžijo veljavnost §. 1. dane vstave. — To je kratek osnutek prošniga pisma, katero je v četrtek na Dunaj šlo, in kteriga spolnjenje z velikim zaupanjem pričakujemo, nadjajoči se, de Cesar in ministri bojo pravične prošnje svojih ljudstev vslišali. Ali bi ne bilo v ti zadevi še boljši, če bi bila deputacija to pismo presvitlimu Cesarju v roke izročila? Mislimo de — vunder upamo, de tudi brez deputacije se bo pravica zgodila. Berž ko bomo odgovor miliga Cesarja zvedili, ga bomo oznanili v Novicah.

Zdej pa še nekaj. Ljubljancanje in tudi deželani hudo očitajo premalo skerb deželnih stanov in mestne srenje za občinski blagor naše dežele v primeri družih deželá. Mi se ne smemo za zagovornika teh mož obnašati, kér smo samí en kos teh odborov in kér tudi nas ta graja zadéne — ali, častiti domorodci v Ljubljani in po deželi! če vidite, de je kaj potrebniga storiti, de se je treba v eni ali drugi reči zdramiti: zakaj se ne oglasite tudi vi po pismu z več podpisí k enimu teh dvéh odborov, de naj eno ali drugo reč storí, ki je za deželo potrebna? Cela dežela mora v občinskih rečéh v prijazni, za domovino vneti zvezi ravnati. Oznaníte svoje želje tudi po Ljubljanskih časopisih. Nikar ne bodite boječi. Saj ni treba, de bi svoje misli s zabavljivimi besedami oznanovali; povejte z rahlo pa možko in odkritoserčno besedo, kar meniti, de bi bilo treba že zdej storiti, de ne bo prepózno. Zdej ni čas, de pravi domorodci križama roke deré, kakor tisti „Gutgesinnte“, kterih „gute Gesinnung“ samo v tem obstojí, de natihama za svojo mavho skerbé. Vterjenje močne Avstrije in blagor lastne domovine potrebuje zedinjeniga prizadevanja — vires unitas!

Nasprotnikom slovenstva, pa tudi njegovim prijatlam.

(Dalje.)

Če se veliko Slovencev ne zavé, de bi od vlade bolj zedinjenja ali pa kaj družiga taciga prosili, pustimo, naj pa drugi prosijo; saj prositi nemoremo nobenimu braniti; svét na prošnji stojí, če včasi tudi nepotrebni in nevredni prosijo. Kar kdo sprosi, smestno nosi; bodi si Slovenec ali ne. Če mati otrokam kaj lepiga pokaže, jo s prošnjami obsujejo, de nazadnje enimu da, kterimu ni mislila. Kaj pravite, ali nemore včasih vlada tudi enako taki materi ravnati?

Slovenii odklonjeni morebiti rečete: „Od Plača do Beneškiga, od koroških Nemcov pa do Kolpe, to bi bila prevelika kronovina.“ — Zveza dobrih Avstrii resnično zvestih ljudí, če bi bila také velika kar narveč mogoče, bi ne bila nikoli prevelika, ako bi bili pa hudobni, bi jih bilo še malo število preveč. Pa pustimo veljati, de bi bila prevelika ta kronovina, če drugot také velikih ali še večih nikjer ne bo. — „Pa so gore vmes.“ — Na to rečem,

de je tudi cesta vmes, in pa še velika, od več manjih cest in potov, ki so vmes, pa še molčim. In če so gore komu kaj na poti, te so na Krajnskem, in če do zdaj niso Postojnski kresli branile z Ljubljanskim poglavarstvom v zvezi biti, bi tudi Goričanam in Primorcam ne branile z Ljubljano v bratovski zvezi biti.

Če hočemo Avstrijo nekdanjimu Rimskimu cesarstvu primerjati, premislimo naj pred: ktere ljudstva so od Ogleja proti severju, izhodu in ob Slovenskim primorji bile? Kakor je še zdaj povsod v navadi, tako je tudi nekdanj vsaka okrajna in okolica svoje posebno ime iméla. Ptujci, Rimljani in drugi z narodnostjo in jezikom tukajšnjiga ljudstva neznani so menili, de iména manjih okrajn in deželá tudi ljudstva različne narodnosti in razniga jezika pomenijo, zato so na malim prostoru današnje Slovenije veliko ljudstev ali narodov našteli. Ako torej po nekdanje govorimo, so bili od Ogleja proti severju, proti izhodu in ob današnjim Slovenskim primorji: Tabrišci (to je, po tabrih stanujoči), Karni (Krajnci), Norišci (to je v Noriku stanujoči Slovenci), Zapudi (ki so bili en oddelik Krajncov) in še drugi. Oglej in Terst sta bila v Karnii ali Krajni. Virgíl pa tudi pravi „Timavus Japys“, in s tem še celo reko Terk Zapudji prišteva. To je vse eno, saj so bili Zapudi in Krajnci ali Karni en narod. Proti tem ljudstvom so imeli Rimci Oglej za brambo, kamor so po morji in po suhim se lahko shajali. Od Ogleja do Juljovce je bila Rimljanam pripravna ravnata, se z veliko vojsko sovražnikom v bran postaviti, torej je bila tudi še k Ogleju pervzeta.

Obernimo to na Avstrijo in nje slovensko kronovino ali slovenske kronovine. Avstrija ima vse na drugi strani svoj prestol, kot je nekdanji rimski bil; torej ji do slavjanskih krajev ne bo jadransko morje služilo. Do Ljubljane, če bi bila osredok slovenskih krajev, se iz Dunaja tudi pred pride, kot do slovenskiga primorja. Ako bi bila kaka vojska, se bodo vojskovodi svojim namenam primerniga sveta poslužili brez vprašanja, v kteri kronovini de je.

(Konec sledi.)

Prijateljski svét

zastran naprave novih sosésk.

Soséska ali srenja je fundament noviga vstavniga življenja. Bolj ko je ta fundament terden, boljši je za vse drugo. Nova soseskina naprava da soseskam marsiktero imenitno pravico in marsiktero oblast v roko, ktere poprej niso iméle.

Ravno zdej se, kakor slišimo, napravljajo po deželi nove soséske po postavi, ki so jo Cesar 17. sušca tega léta dali. Pa slišimo, de se tú in tam ta reč nič kaj práv ne véde, kér je marsiktera majhna soséska také svojoglavna, de se noče s kako drugo zediniti. To je silno napčno.

Kakor zna práv biti, de se prevelika soséska po §. 5. soseskine postave v razdelke loči, de také svoje opravila lože opravlja, také je tudi práv in potrebno, če se več manjših katastralnih sosésk po §. 3. soseskine postave v eno sosésko združi, de so stroški manjši, ktere bo imela vradnikam in pisarjem odrajtovati, ki bojo mógli plačani biti. Čudno je, de tega nektele soséske ne zapopadejo, kér je tako zedinjenje le k njih dobičku, Zgube se po takim združenju nimajo bati, kér §. 4. zapové, de pri zedinjenju več sosésk v eno tako imenovano krajno sosésko, se nesmé premoženje posamesnih sosésk zoper njih voljo v en žep vreči.

Góla terma in terdoglavnost v svojo lastno škodo je tedej, če se ne zedini več manjših in tacih sosésk